

VÍŠ KDO JSEM JÁ, TY HLOUPÝ KEDU?!

Miloš Kratochvíl

Pro Dana Es to znamenalo, že musí zemřít. Řekla mu to jeho žena Eva velkým deštěm pláče. Neměla sílu na slova, jen se k němu přitiskla a položila mu hlavu na rameno. Slzy rychle prosakovaly košilí a tekly s tím strašným vzkazem po ruce až k místu, znetvořenému velkou malinově rudou boulí. „Tak je to destiróza,“ řekl za ni. A řekl to prázdně, bez tíhy, jakou to slovo v sobě nosí. Myslel jen na to, proč doktor Zet musel volat Evu, proč to neřekl jemu. Proč? Copak doktor nevěděl, že naděje, která Danovi zbývala, byla tak nepatrná, že ji mohl zašlápnout bez rizika infarktových scén? Musel to vědět. Stačilo by, kdyby řekl: Tak ta boule na vašem předloktí, pane Esi, bohužel není zánět. Vůbec nemusel vyřknout slovo destiróza. To ho zřejmě nenapadlo. Báł se, že bude muset říct: Máte destirózu, pane Esi. A nevěděl, jak by se měl pak tvářit. Doktoři jsou zvyklí zakončit rozhovor s pacientem ujištěním, že udělají všechno, co je v jejich silách, ale když řeknou destiróza, tak jsou v koncích. Proti téhle nemoci neexistuje žádný lék. Rakovina se dá zastavit ozařováním, dá se odoperovat napadená tkáň, je možné... ale proti destiróze nemá nikdo nejmenší šanci. Náhle ucítil strašnou tíhu v předloktí, v nádoru došlo k nové erupci, žhavé magma vytrysklo do všech stran a okupovalo smrtí další centimetry paže. Odtáhl se z ženina objetí, chytil si zápěstí nemocné ruky a zoufale je svíral ve snaze nepustit ten šílený oheň do dlaně a k prstům. Těsně nad zápěstím začala kůže rudnout, objevoval se druhý otok. Ted' už i jemu vyhrkly z očí slzy.

„Vidíš to!“ vykřikl a bylo mu najednou na zvracení z vlastní ošklivosti. Zavřel oči, zatnul zuby, celý se stáhnul do sebe, jako by se chtěl scvrknout, aby v něm nemoc neměla místo, a kdyby to nešlo, ať se scvrkne alespoň hlava, ať lebeční kosti napodobí svírající se pěst a rozmáčknou mozek, ať už v mozku nejsou vůbec žádné myšlenky, protože s destirózou a s nimi je ten konec příšerný. Slyšel, že to trvá čtrnáct dní od chvíle, kdy se objeví první boule, slyšel, že další boule

naskakují kde chtějí, slyšel, že znetvoří celé tělo... A teď viděl nad svým zápěstím už druhou malinově rudou bouli. „Evo,“ řekl tiše. „Jdi pryč ať nevidíš, co se ze mne stane.“

„Dane, co to říkáš!“ přitiskla ho k sobě a opatrně pohladila jeho nemocnou ruku. Trhnul sebou. „Pohlad’ hada, holčičko, ať všichni viděj, že se neštítíš!“ vykřikl a ukryl ruku za záda.

„Já se tě přece neštítím,“ řekla, ale nebyla to pravda.

„Seber se a odjed’ k rodičům!“ křičel. „S tebou mi bude ještě hůř. Stejně mi už nikdo nepomůže.“

„Pomůže,“ vzdychla. Nebyl v tom ani pultón víry.

„Kdo!“ zeptal se opatrně.

„Kedu,“ řekla.

Seděli v obývacím pokoji. Dan měl na pravé ruce už šest malinově rudých boulí velikosti citrónu, ale nemyslel na ně. Oba listovali v knihách, atlasech, leteckých a jízdních řádech. Vyprávěla mu, že podle nejnovější teorie destiróza není první ze zhoubných civilizačních nemocí třetí generace, ale je to nemoc, kterou trpěli australští domorodci už v konci devatenáctého století. Našli však na ni lék — trus polopštroso kedú. „Tady je, podívej,“ ukázala na obrázek v Encyklopedii zemské fauny. „To je ale šeredná potvora!“

Vzal jí rychle knihu z ruky a pozorně si polopštroso prohlížel. Nelíbil se mu. Se širokým, půlkruhovým zobákem, podivně přivřenýma očima a křivýma nohama s neúměrně silnými a dlouhými prsty mu připadal tupý a směšný. „Není ošklivý,“ řekl pokud možno přesvědčivým tónem. Řekl to z úcty ke kedúovým schopnostem. Sklapnul encyklopedii a položil ji na hromadu knih před sebou. „Nemá to cenu,“ sesunul se do křesla, „před deseti lety byl připsán do Červené knihy jako vyhynulý.“

„Ale není to pravda,“ namítla unaveně.

„Doktor Zet říkal, že prý několik jedinců v Rpdanxu pořád ještě žije.“

„A on je tam chodí krmit, vid’!?“ řekl podrážděně. Obličejem mu projela vlna křeče. Chytil se za nemocnou ruku.

„Miláčku,“ klekla mu k nohám a trpěla jeho bolestí.

„Nech toho, sakra!“ zasyčel, aby alespoň nespravedlivou a krutou vůlí zaháněl svou pravdivou bezmocnost. „Pojedeme tam,“ zašeptala. „Pojedeme tam spolu.“

Chtěl ji znovu vztekle odbýt, ale už neměl sílu. Těžce sáhl po knize a vyčerpaně četl: „Byl vyhuben v poslední době stejně jako levhart, nosorožec, zajíc polní, bobr a koroptev... Tak vidíš,“ usmál se na ženu, ale musel sklonit hlavu. „Vyhuben... Spíš vyvražděn.“

„Dane, přece si to doktor Zet nevymyslel?“ pohládila ho. „Proč by si to vymýšlel?“

„Vyvražděn pro čtyři pířka na křídlech, který si ženský dávaly se sponou do vlasů,“ topil se v bezmocnosti a vzteku.

„Lovili ho, protože měl strašně chutná játra,“ namítla.

Třísknul pěstí do stolu a naklonil se proti ní. „Ty víš všechno nejlíp, co?! Ty víš, že kedu nevyhynul, ty víš, že ho nestříleli kvůli peří, ale kvůli játrům, ty určitě taky víš líp než já, jak mě v tyhle ruce pálí...!“ sípal, sebral na stole jednu z knih a hodil ji ženě do klína.

„Prosím tě, přečti si to tady!“

„Dobře, tak pro čtyři pířka. Vždyť je to jedno.“

„Není.“

„Proč ne?“

„Proč ne?“ pitvořil se jízlivě. „To je podle tebe normální, že někdo vyvraždí takový vzácný ptáky jen proto, že si chce dát jejich peří za klobouk?“ Zaťukal si na čelo. „Se ženským mozkem musí být na světě krásně.“

„Dane, neurážej...“

„Vždyť je to pravda! Co už se toho zničilo kvůli ženskéjm! Kytky se rvou kvůli nim, půlka zvířat se kvůli nim vystřílí a já nevím co ještě... Všechno kvůli ženskéjm!“

Ovládla se a docela klidně řekla: „Já tě chápu.“

Poprvé v životě ji nenáviděl. Kdyby se aspoň třásla pod tím pohledem plným zuřivosti, kterým se do ní opíral. Seděla klidně, malinko nakloněná před jeho osudem, ale jinak nesnesitelně krásná a hlavně nesnesitelně zdravá. Tím mu byla cizí. Hlavně proto ji nenáviděl.

Podíval se na svou zohyzděnou ruku. Nad loktem, kde končil Krátký rukáv letní košile, zvedala sopečná činnost destirózy další kopec bolesti.

BYLI V LESÍCH Rodanxu už třetí den. Přešli říčku a stoupali do táhlého hřebenu. Dýchal těžce, ale nezůstával stát, jen každou

chvíli vyplivl chomáč těžkých slin. Když porost stráně začal řidnout a k náhorní planině zbývalo jen pár kroků, ztratil rovnováhu jako by neměl sílu ubránit se nárazu větru. Stačila ho zachytit. Takže se nepotloukl o ostré kameny. Starostlivě ho uložila. Oběma rukama si zakryl krk, jako by na něm hledal ten neviditelný límeček, co ho tak strašně škrtí. Ale nahmatal jen dvě velké zrající boule. „Nemá to cenu,“ vzdychl.

„Uklidni se, Dane,“ chtěla ho chytit za ruku, ale on jí v tom zabránil. „Ještě přece nejsme v garnické oblasti, kde polopštroši žijí.“

„Nevěřím tomu...“

„Musíš věřit, miláčku!“

„Kdyby tady žili, tak by za nimi někdo šel, když se ví... nebo spíš když se věří, že jejich...“

„Nikdo není tak statečný jako ty,“ řekla až přehnaně lichotivě, ale to vzal. Nechal se obejmout a bolestí propadla vteřina štěstí.

„Ba ne. Nikdo nemá tak statečnou ženu,“ oplatil jí docela upřímně a mimoděk si uvědomil, jak moc mu na ní záleží. „Půjďme dál. Jen co si chvílku odpočinu.“

Sedla si proti němu. Zdálo se jí, že ho zase dokázala uklidnit a tak na chvílku nehlídala svůj pohled. Všiml si, jak si prohlíží jeho krk a ruce, jak je tím vystrašená, nejistá, jak se jí oči stáhly do štěrbin, aby se do nich toho šeredného tolik nevešlo.

„Vypadám jako netvor, co?“ zeptal se podrážděně. „Ale prosím tě...“ rychle se vrátila do role a usmívala se. „Proč se tady se mnou vláčíš, když už se na mě nemůžeš ani podívat?!“ Díval se na ni. Ne, ten střípek štěstí, který se v něm před chvílí mihnul, to nemohl být dotek lásky, ale jen pozlátko falešného milodaru ze soucitu. „Proč se tady trápíš s tak hnusným chlapem?!“

„Jsi můj manžel,“ řekla bezelstně. Začal se chechtat. Ale hned tomu gestu přestal věřit.

„Evo, půjč mi zrcadlo.“

„Na co?“ zeptala se, ale rychle jí to došlo, a tak řekla: „Nemám.“

„Máš,“ řekl pevně. „V té modré taštičce, co je v pravé postranní kapse krosny.“

Pomalou rozepínala přezky, hrála neohrabanou, vytáhla z taštičky krém, upadl jí na zem a stejně tak malé zrcátko. Rovnou na velký kámen.

„Jéje, to jsem ale...“, snažila se odkopnout střepy co nejdál.

„Podej mi támhleten kousek. Ten mi úplně stačí,“ ušklíbl se a ukázal na největší střep.

Polekala se, už jí nezbývalo nic než poslechnout. Bylo vidět, jak je napjatá, když hledal v kousku zrcátka svůj portrét. Čekala, že vykřikne, rozzuří se, propadne zoufalství. „Ach jo,“ řekl tiše a položil střep vedle sebe. Nedal na sobě nic znát, ale nedokázal se podívat do očí své ženy. Měl chuť zakrýt si rukama znetvořený obličej, ale místo toho řekl přidušeně: „Evo, prosím tě, přines mi z té říčky trochu vody. Potřebuji se omýt, než půjdeme dál.“

„Hned jsem zpátky, miláčku,“ vydechla úlevou a rozběhla se s velkou láhví dolů strání.

Díval se za ní, ale neviděl její postavu na pozadí lesa, běžela po jeho znetvořeném krku a boulemi proměněném obličej. Jeho vlastní, strašný obraz se mu snad přilepil na sítnici, vyrostl z malého zrcadlového střepu do obrovského rozměru. Kam se podíval, tam viděl svou ošklivost. Bylo mu hrozně. A ze všeho nejmučivější byla představa, že takhle ho vidí jeho žena. Brala si ho přece proto, že se jí líbil! Proč ho neopustí, když takhle vypadá? Ví vůbec, jak ho mučí tou svou velkorysostí? Ví, že chlap ze všeho nejhůř umí přijímat od ženy soucit? Jestliže to ví, tak za co ho trestá? Na tom už nezáleží.

Viděl, jak rychle šplhá k němu nahoru do strání. Naklonil se ke krosně a vytáhl z její velké kapsy revolver. „Je krásně studená!“ volala Eva a lezla skloněná mlázím.

„Dík,“ řekl a těžce proti ní zvednul pravou ruku sukovatou odpornými malinově rudými boulemi. Snažil se ze všech sil, aby se pistole, kterou oteklými prsty sotva držel, moc netřásla. „Co děláš?!“ zarazila se. Zpocené vlasy měla přilepené k čelu.

„Vem si své věci a vrať se,“ mluvil klidně a krutost mu chutnala báječně, byla totiž poslední příležitostí stát se pánem situace. „Půjdu hledat kedu sám.“

DOKTOR ZET nelhal! Ten směšný, šmajdající pták nemůže být nikdo jiný než polopštros kedu. Dan Es ho sledoval, jak šlape nízkým

porostem až k pramínku u úpatí bílé skály. Bylo to šťastné místo, protože kedu se nemůže vracet jinudy. Dan se chvěl rozrušením, opatrně se plazil k vyšlapané stezce, zapomněl na bolest velkých nádorů, které mu už dusily celou horní polovinu těla. Ležel u stezky a čekal. Kedu snad deset minut pil, pak se rozhlédl, zaklapal zobákem jakési gve, gve, gve a vydal se po pěšince zpátky. Ještě pět kroků, tři, dva kroky...

Dan Es chytil polopštrosa za obě křivé nohy. Pták překvapeně vykřikl, na povel pudů sekl dolů zobákem a zamával křídly, jenže půlkruhový zobák nebyl schopen zranit a zakrnělá křídla neuměla létat. Pokusil se vyskočit, ale Dan se jeho nohou držel pevně. „Mně neutečeš,“ hekal, aby si dodal jistoty, že ho chatrné síly neopustí. Ležel na břiše u vysokých pštrosích nohou, kedu nad ním odevzdaně stál a tvořili tak spolu bizarní sousoší. Zůstali v této poloze snad hodinu. Dan cítil další nával horké bolesti v celém těle, spolu se silami mu začala docházet i trpělivost. Odvážil se jednou rukou polopštrosovu nohu pustit a pomalu ze sebe trhal košili.

„Přece mě nenecháš tak dlouho čekat, kamaráde,“ zaprosil. Ale polopštros kedu řekl jen gve gve gve gve, dvakrát zakýval krkem, zůstal stát jako předtím a neudělal nic.

Dan Es čekal marně další hodinu. Bolely ho prsty, kterými křečovitě držel ptákovu nohu. „Ty bestie, tak dělej!“ vykřikl a začal vztekle bušit pěstí do keduova břicha. Kedu naříkal. „Dělej! Dělej! Prosim tě, dělej!“ hladil polopštrosa, protože na víc už neměl sílu.

A pak najednou se kedu zavrtěl, pokrčil své křivé nohy, natáhl krk daleko dopředu a Dan Es se dočkal. Cítil na rameni a na prsou lepkavé teplo ptačího trusu a kedu, jako by chtěl velkoryse splatit jeho odvalu i trpělivost, ho poléval lékem v netušené míře. Dan ležel na zádech a volnou rukou si potíral tou podivnou hmotou všechny své malinově rudé boule a cítil, jak z nich okamžitě odchází veškerá bolest, jak jedna po druhé mizí a tělo dostává svůj původní tvar a vrací se do něj síla. Vzpomněl si na svůj portrét ve střípku zrcátka, které jeho žena před ním schválně rozbila, a rychle si namazal celý obličej. Pomalu vstal, nadržel už ptáka za nohu, ale za zakrnělé křídlo a díval se, jestli mu na těle přece jen ještě nezůstala nějaká boule té příšerné destirózy. Byl to báječný pocit, dívat se na své

ničím nezkřivené ruce, na přirozeně klenutý, nikde nezdeformovaný hrudník.

Kdyby ho teď viděla Eva... Znovu se podíval na svou pravou ruku, kde se destirózová boule objevila nejdřív a teprve teď mu došlo, že je celý polepený šedohnědým ptačím trusem. Připadalo mu to nechutné a náhle si uvědomil, že ten trus pronikavě páchne. Znovu si vzpomněl na Evu. Ale tentokrát v hrůze, jestli ho nesledovala a jestli ho teď odněkud nepozoruje a nevidí, jak tu stojí příšerně upatlán ptačím trusem.

Nervózně se rozhlédl, ale našel jen tupý, přihlouplý pohled polopštrosových podivně přimhouřených očí. Kedu kýval hlavou ze strany na stranu, zobákem klapal rychlé gva gva gva gva gva, vypadalo to, jako by si Dana Eše prohlížel a pobaveně se tomu pohledu smál. „Čemu se směješ, ty idiote?!“ vyštěkl Dan. Kedu začal kývat hlavou rychleji a zrychlil i své gva gva gva. „Tak ty se mi chceš smát, ty pitomej ptáku!“ křičel a připadalo mu jako strašná potupa, že ho vůbec nějaký živý tvor takhle zmazaného a páchnoucího vidí. Ten idiotský tvor se mu klidně vysmívá...?

„Víš, kdo já jsem?“ zařval a trhnul keduovým křídlem, aby dodal svým slovům váhu. „Já jsem člověk, ty tupej ptáku!“ Kedu se však nepřestal kývat a smát se a tak.

Dan Es skočil po jeho tenkém krku, prsty, které už nebyly znetvořené otoky a měly sílu jako dřív, se vtiskly do hebkého peří, opájely se svou mocí, svíraly víc a víc, až ucítily, jak po posledním záchvěvu ptačí srdce usnulo. Bezvládné tělo na zemi roztáhlo svá zakrnělá křídla. Na každém byla čtyři žlutofialovočerná nádherná pírká. Dan Es je všechna opatrně vytrhl. Pro Evu, zaslouží si je, pomyslel si, moc mi pomohla, budou jí slušet.

Pečlivě uložil ta vzácná pírká a rychle utíkal, aby smyl tu odpornou vrstvu trusu. Zdálo se mu, že páchne čím dál víc.